

Ľudia z Ukrajiny v slovenských mestách

Informovanosť, služby, komunitná podpora, inklúzia.

Súhrn zistení a
odporúčaní z analýzy
kvalitatívneho výskumu

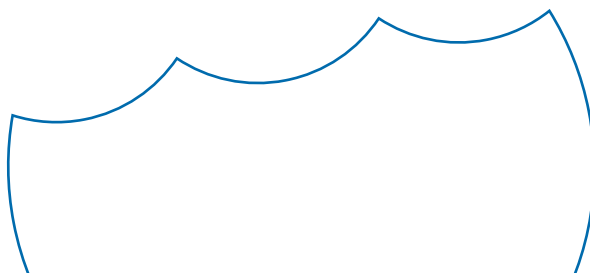
Elena Gallo Kriglerová, CVEK
Alena Holka Chudžíková, CVEK
December 2022

Obsah

Informovanosť.....	4
Kvalita služieb.....	6
Komunitná podpora	8
Prijatie a inklúzia	9

1. Informovanosť

Ľudia z Ukrajiny dostávali po príchode na Slovensko informácie z mnohých zdrojov, najviac im však pomáhali krajanovia z Ukrajiny, miestni obyvatelia a humanitárne organizácie

V prvých týždňoch po vypuknutí vojny na Ukrajine prichádzajúci ľudia získavali dôležité informácie o podmienkach pobytu na Slovensku a možnostiach podpory najmä z troch základných zdrojov. V prvom rade išlo o **krajanov z Ukrajiny**, ktorí žili na Slovensku už dlhšie a pomohli im so získavaním informácií. Postupne sa vytvorila sieť poskytovania informácií vo vnútri komunity. Druhým zdrojom informácií boli **miestni obyvatelia**, ktorí poskytovali ubytovanie alebo iné formy pomoci. Medzi Slovákami, ktorí najčastejšie poskytovali informácie ľuďom z Ukrajiny, boli aj „**kolektívni**“ **poskytovatelia ubytovania**, kde sa obvykle vytvorila silná podporná sieť pomáhajúcich ľudí. Tretím dôležitým zdrojom boli **humanitárne organizácie a široká sieť dobrovoľníkov**. Dobrovoľníci zohrali kľúčovú úlohu na **hraniciach** – veľké množstvo respondentov uviedlo, že úplne prvé informácie dostali práve na hraniciach od dobrovoľníkov.

Dôležitým zdrojom informácií bol aj internet

Obvykle po získaní prvotných informácií ľudia vyhľadávali ďalšie potrebné informácie na internete – na oficiálnych webových stránkach štátu ako ua.gov.sk alebo na stránkach rôznych organizácií či inštitúcií. Dôležitým zdrojom informácií boli skupiny na sociálnych sieťach, predovšetkým **facebookové a telegramové skupiny**. Tu však často dochádzalo k situácii, že informácie neboli dostatočne spoľahlivé alebo boli protichodné.

Informácie pre ľudí z Ukrajiny boli prevažne zrozumiteľné, kľúčová bola pomoc s tlmočením

Zrozumiteľnosť informácií nepredstavovala pre väčšinu z nich nejaký zásadný problém. Mnohých respondentov prekvapilo, koľko informácií bolo **dostupných priamo v ukrajinčine**. Či už išlo o rôzne letáky, webstránky, dokumenty štátnych inštitúcií alebo aj humanitárnych a mimovládnych organizácií, často boli uvádzané priamo v ukrajinčine. Kľúčovú rolu však zohrala aj **podpora a pomoc dobrovoľníkov s tlmočením**.

Ľudia potrebujú najmä informácie o zdravotnej starostlivosti a o tom, „čo bude ďalej“

Absolútna väčšina respondentov a respondentiek, a to vo všetkých mestách, v ktorých sme realizovali rozhovory, sa sťažovala na nedostatok informácií o **zdravotnej starostlivosti**. Ďalšou dôležitou témou je **právny status**. Status dočasného útočiska vnímajú ľudia z Ukrajiny len ako dočasný a nevedia, ako dlho im bude platiť. V súvislosti s tým čoraz častejšie uvažujú nad tým, ako získať stabilnejšie povolenie na pobyt, napríklad vo forme **prechodného alebo trvalého pobytu**.

Zodpovednosť za pomoc a podporu ľuďom z Ukrajiny čoraz viac preberajú verejné inštitúcie a centrá pomoci

Aj po niekoľkých mesiacoch pobytu na Slovensku stále pretrvávajú väzby a vzťahy pomoci, ktoré vznikli pomerne rýchlo po príchode na Slovensko. Mnohí ľudia z Ukrajiny vytvorili silnejšie väzby s existujúcou ukrajinskou komunitou, priateľmi či známymi z Ukrajiny a poskytujú si vzájomnú pomoc aj v súčasnosti. Čoraz častejšie sa však začína prejavovať aj inštitucionálna pomoc rôznych organizácií, združení, centier pomoci, ktoré sú aktívne v jednotlivých mestách.

Po niekoľkých mesiacoch sú mnohí ľudia z Ukrajiny sebestační, nechcú sa spoliehať len na pomoc od iných

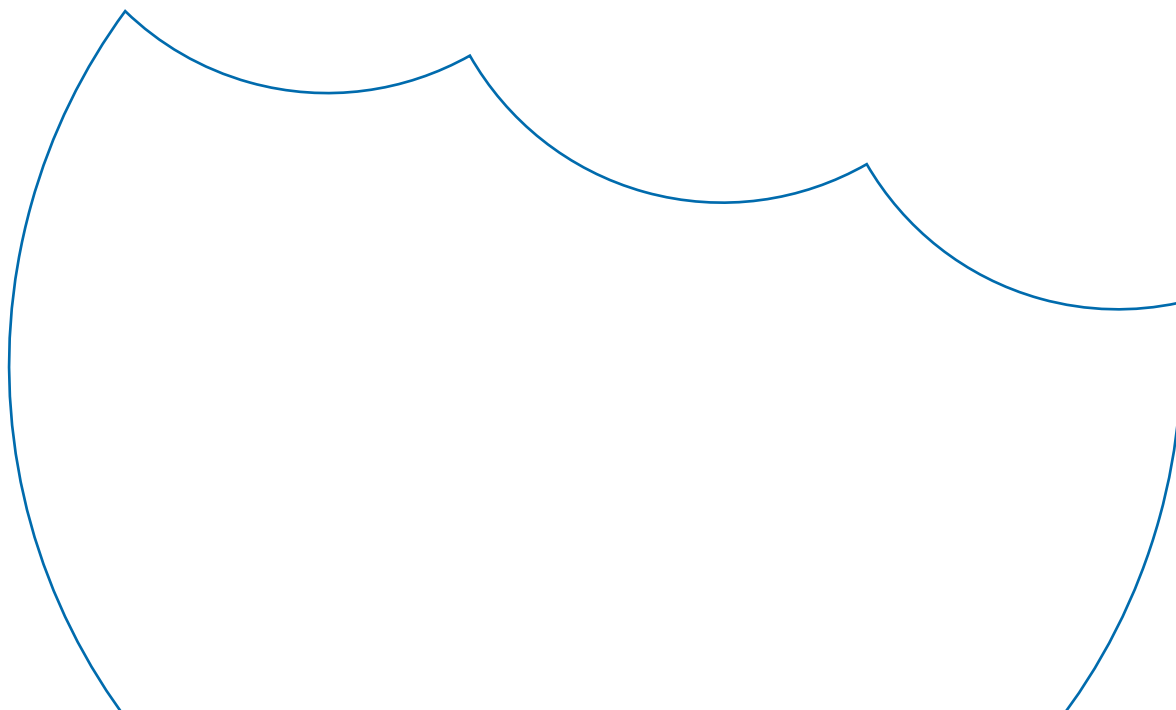
Veľmi dôležitým zistením z výskumu je to, že veľká časť ľudí, ktorí sa zúčastnili výskumu, tiež uviedla, že sa cítia čoraz sebestačnejší a snažia sa získať si informácie sami a takisto sa aj o seba postarať. Vždy vedia, na koho sa môžu v prípade potreby obrátiť (na známych či inštitúcie), ale snažia sa veľa vecí si riešiť sami a postaviť sa na vlastné nohy. Sebestačnosť je pre týchto ľudí veľmi dôležitá, pretože, ako sami vravia, nechcú byť na ťarchu iným, takže sa snažia postarať sa o všetko sami.

Štátne a samosprávne inštitúcie boli k ľuďom z Ukrajiny prívetivé a nápomocné, nie vždy im však dokázali pomôcť

Úradníci a úradníčky sa podľa väčšiny respondentov správali veľmi prívetivo. Inštitúcie a ich predstavitelia boli trpezliví, pokojní a často vychádzali ľuďom v ústrety. Vo viacerých prípadoch sa stalo, že úradníci napriek snahe nevedeli ľuďom pomôcť pre neznalosť problematiky alebo nedostatočné kapacity, či jazykovú bariéru.

Odporúčania

1. Informácie pre ľudí z Ukrajiny by mali byť sústredované na jednom mieste – ideálne poskytované priamo štátom a verejnými inštitúciami tak, aby boli dostupné každému.
2. Verejné inštitúcie – najmä na lokálnej úrovni by sa mali koordinovať s ostatnými organizáciami a dobrovoľníkmi, aby poskytovali konzistentné a rovnaké informácie.
3. Informácie musia byť jasné, zrozumiteľné a prehľadné, aby im rozumeli samotní ľudia z Ukrajiny, ale aj tí, ktorí im pomáhajú s vybavovaním rôznych náležitostí (miestni obyvatelia, dobrovoľníci).
4. Všetky informácie by mali byť dostupné v ukrajinčine.
5. Verejné politiky by mali podporovať v čo najväčšej miere jazykové kurzy, aby sa odstránila jazyková bariéra, ktorá je vnímaná ako najväčšia bariéra prístupu k informáciám, ale aj bariéra v integrácii.
6. Dôležité je aj budovanie kapacít úradov – jednak v tom, aby bolo dostatok pracovníkov poskytujúcich informácie a poradenstvo, ale aj profesionálna kapacita – teda odborná, jazyková pripravenosť ľudí pracujúcich s touto skupinou ľudí. Dôležitá je aj kultúrna citlivosť a zručnosti v oblasti interkultúrnej komunikácie.
7. Veľmi dôležité je realizovať také opatrenia, ktoré budú v dlhodobom horizonte viesť k vyššej sebestačnosti ľudí z Ukrajiny. Opatrenia by mali byť nastavované tak, aby nevytvárali ďalší cyklus závislosti a umožnili tak ľuďom čo najskôr začať žiť sebestačný a dôstojný život.

2. Kvalita služieb

Špecifikom ľudí utekajúcich pred vojnovým konfliktom do inej krajiny je to, že ide o typ migrácie, keď nie je možné sa pripraviť na odchod zo svojho domova. Prežívajú bezmocnosť, bezradnosť a boria sa s nedostatkom informácií. Od prvej chvíle ich pobytu na Slovensku potrebovali ľudia z Ukrajiny veľkú podporu, a teda dostupné služby na to, aby zvládli situáciu.

Ľudia z Ukrajiny potrebovali v prvých dňoch najmä služby potrebné na základnú stabilizáciu svojej situácie

Absolútne kľúčovou službou v prvých momentoch po príchode bolo **ubytovanie**, s ktorého získaním pomáhali ľuďom z Ukrajiny najmä rôzni dobrovoľníci (organizovaní aj neorganizovaní). Zabezpečovanie ubytovania v prvých fázach bolo pomerne živelné a veľmi záležalo na tom, koho človek stretol na svojej ceste. S ubytovaním totiž často pomáhali práve ľudia, ktorých ľudia z Ukrajiny stretli náhodne po príchode na Slovensko. Ako prvotné ubytovanie často slúžili rôzne internáty, ubytovne, súkromné byty, ale aj fary. Následne potrebovali humanitárnu a finančnú pomoc a zároveň potrebovali vyriešiť aj svoj pobytový status, s čím opäť pomáhali buď dobrovoľníci, alebo slovenské rodiny, u ktorých bývali. V prvých fázach si tiež potrebovali vybaviť slovenskú SIM kartu s pripojením na internet, aby dokázali byť v spojení so svojimi blízkymi na Ukrajine.

V neskorších fázach pobytu sú potrebné služby umožňujúce dlhodobé začlenenie

Po určitom čase pobytu na Slovensku ľudia z Ukrajiny postupne potrebovali aj iné služby než len zabezpečenie základných potrieb. Veľkou témou, ktorú ľudia z Ukrajiny riešili, bola **potreba stabilného a dlhodobého bývania**. Tu bol doteraz veľmi nápomocný **štátny program podpory bývania odídencov**, ľudia z Ukrajiny ho veľmi oceňovali a obávali sa, čo bude nasledovať po jeho skončení.

Pri hľadaní dlhodobého bývania zohrávali zásadnú úlohu sociálne kontakty – dobrovoľníci, slovenskí majitelia bytov, ktorí poskytli prvotné ubytovanie, ľudia z Ukrajiny, ktorí na Slovensku žili už dlhšie, či humanitárne a mimovládne organizácie.

Okrem toho za veľmi dôležité považovali **jazykové kurzy**, viacerí potrebovali už **vyšší level** (aspoň B1), ktorý však nebol dostupný. **Pomoc s hľadaním práce** bola tiež často zdôrazňovanou témou. V tejto oblasti vyzdvihovali najmä asistenciu úradov práce. Viacerí však zdôrazňovali potrebu férovovo nastavených pracovných podmienok, a tiež túžbu nájsť si prácu vo svojom odbore za primeranú mzdu.

Služby, ktoré ľudia z Ukrajiny využili, hodnotili pozitívne, najmä vďaka ľudskému prístupu

Väčšina respondentov/-tiiek mala s prístupom k rôznym službám veľmi pozitívne skúsenosti, pokiaľ ide o prístup personálu. Väčšina bola milá, ústretová a ľudia z Ukrajiny z nich cítili ochotu pomôcť. Objavovali sa aj ojedinelé negatívne skúsenosti, najmä z verejnej dopravy. Oceňovali však aj geografickú a finančnú dostupnosť služieb. Najviac oceňovanými službami bola doprava zadarmo, ktorá im najmä v prvých dňoch umožňovala presunúť sa do miest, kde mali dohodnuté bývanie či

kontakty, štátny program podpory bývania odídencov, vďaka ktorému si mohli zabezpečiť stabilné bývanie, a služby dobrovoľníkov, bez ktorých by sa v prvých dňoch na Slovensku zorientovali len veľmi ťažko.

Podmienky prístupu k niektorým službám boli nejasné a niektoré služby boli aj úplne nedostupné

Zápasili však s nejasnosťou a neprehľadnosťou pravidiel a ich nedostatočnou komunikáciou zo strany verejných inštitúcií. Najproblematickejšou oblasťou bol **prístup ľudí z Ukrajiny k zdravotnej starostlivosti**, s ktorým sa borili prakticky vo všetkých mestách. V tejto oblasti čelili jednak nedostatku informácií o tom, ako zdravotná starostlivosť na Slovensku funguje, ale aj tomu, že zdravotné poistenie nekrylo náklady na liečbu, ktorú potrebovali (napr. liečbu chronických ochorení). Mnohí sa nevedeli dostať na vyšetrenie vzhľadom na dlhé čakacie doby, ktoré však súvisia s celkovým stavom preťaženia zdravotníctva na Slovensku.

Problémom čelili aj pri snahe umiestniť svoje deti v materských školách, ktoré sú dlhodobo kapacitne poddimenzované.

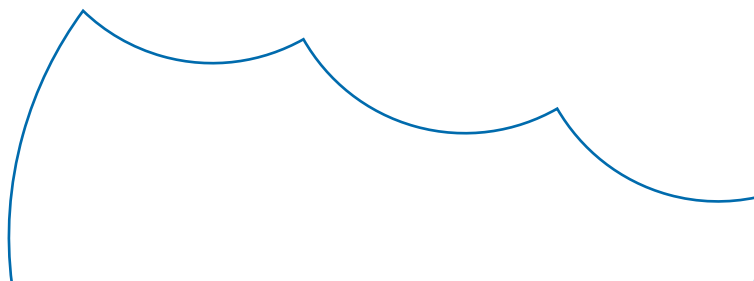
Ľudia z Ukrajiny chcú byť pre Slovensko prínosom a využiť svoj potenciál

Ľudia z Ukrajiny majú taktiež **potrebu byť plnohodnotnými členmi a členkami spoločnosti** na Slovensku. Chcú využívať svoj potenciál, čo by bolo prínosom aj pre krajinu. To však vyžaduje existenciu kvalitných integračných opatrení. Využívaniu ich potenciálu bráni aj stereotypné vnímanie ľudí z Ukrajiny ako niekoho, kto len neustále prijíma pomoc. Toto vnímanie však úzko súvisí s tým, ako sú (resp. nie sú) nastavené opatrenia integrácie.

Odporúčania

1. Vytvoriť štandardizovaný systém zabezpečovania prvotného ubytovania, ktorý by zároveň poskytoval záruky, že ide o bezpečné a dôstojné ubytovanie.
2. Včasné a transparentné informovanie o pokračovaní, resp. nepokračovaní štátneho programu na podporu bývania odídcov z Ukrajiny, aby sa tak ľudia z Ukrajiny, ako aj prenajímatelia nehnuteľností mohli zariadiť.
3. Posilnenie najmä služieb, ktoré slúžia na prvotnú orientáciu na Slovensku a nasmerujú ich na ďalšie služby (efektívna distribúcia informačných letákov, zdieľanie dôležitých informácií online cez relevantné kanály, zriaďovanie kontaktných a informačných centier na lokálnej úrovni a pod.).
4. Ukázalo sa, že najväčším bariéram ľudia čelili v prístupe k zdravotnej starostlivosti. Bolo by potrebné posilniť poskytovanie prehľadných informácií ľuďom z Ukrajiny, ktoré by im pomohli zorientovať sa v systéme zdravotnej starostlivosti a pochopiť, ako sa k nej dostať. Vzhľadom na jazykovú bariéru by bolo potrebné posilniť aj služby sprevádzania do zdravotníckych zariadení. Zároveň by bolo vhodné v jednotlivých mestách hľadať možnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti prostredníctvom ambulancie všeobecného lekárstva pre deti aj dospelých s ukrajinským personálom, ako sa to podarilo v Bratislave.
5. Stransparentniť komunikáciu pravidiel a požiadaviek zo strany verejných inštitúcií smerom k ľuďom z Ukrajiny. Slovenské inštitúcie zároveň potrebujú prípravu, rozvoj odborných kapacít a podporu (najmä metodickú) zo strany štátu, aby dokázali poskytovať kvalitné služby všetkým ľuďom vrátane ľudí z Ukrajiny so statusom dočasného útočiska.
6. Vytvoriť možnosti umiestniť deti v predškolskom veku buď v materských školách, alebo detských skupinách, a umožniť tak ich rodičom (prevažne matkám) nájsť si zamestnanie a byť sebestačnými.
7. Je potrebné zabezpečiť spravodlivé pracovné podmienky pre ľudí z Ukrajiny, ktoré by boli v súlade so zákonom a predchádzať prípadom pracovného vykorisťovania, ktoré sú, podľa všetkého, pomerne časté.
8. Štát a verejné inštitúcie by mali intenzívnejšie pracovať smerom k ich plnohodnotnej integrácii a rozvoju potenciálu, neposkytovať len nevyhnutné služby na prežitie nejakého obdobia, kým sa budú môcť vrátiť do svojej krajiny.

3. Komunitná podpora

Sociálne siete sú efektívnym zdrojom nadväzovania a udržiavania kontaktov

Už pred vypuknutím vojny na Ukrajine žilo na Slovensku takmer 60-tisíc občanov Ukrajiny. Komunity krajanov môžu byť pre cudzincov v prijímajúcich krajinách zdrojom významnej pomoci pri integrácii. O tom, že by na Slovensku existovala nejaká ukrajinská komunita už pred vojnou, viacerí respondenti a respondentky ani nevedeli, preto im ani nenapadlo kontakty na nich vyhľadávať.

Ľudia prichádzajúci z Ukrajiny zaujali v tejto oblasti rôzne stratégie. Niektorí kontaktovali svojich známych, ktorí tu žili dlhšie, ďalší spoznávali nových ľudí z Ukrajiny postupne, iní sa so svojimi krajanmi stretávajú len náhodne. Pre mnohých ľudí z Ukrajiny boli dôležitým zdrojom udržiavania kontaktov so svojimi krajanmi sociálne siete. Niektorí so svojimi krajanmi dokonca komunikovali len cez sociálne siete, zatiaľ čo v reálnom živote až toľko kontaktov neudržiavali – buď na to nemali príležitosť, alebo čas z dôvodu pracovnej vyťaženia.

Ukrajinská komunita ako zdroj pomoci

Vzájomné kontakty medzi ľuďmi z Ukrajiny na Slovensku fungujú aj ako zdroj rôznych typov pomoci. Tí, ktorí prišli hneď po začiatku vojny, napríklad pomáhajú tým, ktorí prišli neskôr s **orientáciou v systéme**, zdieľajú s nimi svoje skúsenosti s vybavovaním úradných záležitostí alebo ich smerujú na miesta, kde môžu získať humanitárnu pomoc.

Rady a informácie od ľudí z Ukrajiny, ktorí si prešli podobnými situáciami a procesmi, sú pre viacerých respondentov a respondentky najdôveryhodnejším zdrojom. Pomoc a rada od krajanov bola pre viacerých zrozumiteľnejšia než informácie, ktoré sa snažili hľadať na úradoch. Rizikom tu však je, že skúsenosti sa môžu líšiť v závislosti od individuálnej situácie, a tak zdieľané skúsenosti nemusia byť nevyhnutne aj najspoločnejšie.

Ukrajinská komunita je zdrojom morálnej podpory

Kontakty na iných ľudí z Ukrajiny môžu byť aj zdrojom psychickej a sociálnej opory pre ľudí, ktorí utekajú pred vojnou. Pomáhajú zmierniť pocity osamelosti a v rozhovoroch s nimi získavajú pocit porozumenia (nielen jazykového). Viacerým respondentom a respondentkám, najmä v Nitre, ale aj v Trenčíne, chýbala aj organizovanejšia forma ukrajinskej komunity a komunitných stretnutí.

Odporúčania

1. Je dôležité, aby ľudia z Ukrajiny mali dostatočný prístup aj k zrozumiteľným oficiálnym informáciám a nemuseli sa spoliehať len na rady prostredníctvom sociálnych sietí.
2. Do procesov integrácie treba zapájať aj krajské komunity, ktoré môžu mať pre novopríchodzích význam pri riešení praktických záležitostí, ako aj pri poskytovaní morálnej a psychosociálnej podpory.

4. Prijatie a inklúzia

Ľuďom z Ukrajiny chýba domov, ale celkovo sa cítia byť na Slovensku prijatí

Ľudia prichádzajúci z Ukrajiny sa stretli s pomerne prívetivým prijatím a dostali aj potrebné informácie či pomoc od svojho okolia. Tí, ktorí bývajú v súkromí u Slovákov, často uvádzajú, že majú s nimi stále veľmi dobré vzťahy, pomáhajú im v adaptácii a aj v tom, aby sa stali súčasťou komunity.

To sa však netýka len priamo vzťahov s „hostujúcimi rodinami“, ale aj so susedmi. Tí im často pomáhajú s bežnými každodennými problémami. Mnohí však uviedli, že so susedmi neudržiavajú silné väzby, maximálne sa pozdravia.

Napriek pozitívnemu prijatiu sa prakticky všetci respondenti stretli aj s negatívnymi prejavmi Slovákov

Najčastejšie sa s nepriateľským prístupom stretávajú ľudia vo verejnej doprave. Bez ohľadu na to, o ktoré mesto išlo, všade majú respondenti pomerne negatívne skúsenosti s poznámkami, komentármi a nepríjemnosťami. Vo verejnej doprave dochádzalo ku konfliktom aj z dôvodu bezplatného cestovania.

S nepríjemnými situáciami sa stretávajú ľudia aj v bežnom verejnom priestore – na uliciach, v obchodoch či na detských ihriskách.

Oveľa zriedkavejšie, ale predsa len sa ľudia stretávajú aj s negatívnym prístupom v inštitúciách. Viacerí spomínali lekárov alebo nemocnice, kde z dôvodu jazykovej bariéry a nemožnosti efektívnej komunikácie

cítili nepriateľstvo zo strany zdravotníckeho personálu. Podobne to bolo v bankách, na pošte alebo na cudzineckej polícii.

Pomerne výrazným miestom konfliktov sú školy

Napriek všeobecne dobrému prijatiu je podľa respondentov školské prostredie zdrojom neprijatia a nepriateľského prístupu. Čoraz častejšie dochádza k nedorozumeniam medzi slovenskými a ukrajinskými deťmi – tie môžu mať podobu bežných a riešiteľných nedorozumení, niekedy dochádza aj k šikane ukrajinských detí a školy tomu nevenujú adekvátnu pozornosť.

Prijatiu najviac pomáhajú vzťahy so Slovákami a postupná integrácia najmä v pracovnej oblasti

To, že ľudia z Ukrajiny majú možnosť vytvárať si vzťahy so Slovákami, považujú za najvýraznejší aspekt alebo faktor, ktorý napomáha integrácii a pocitu prijatia na Slovensku. Ľuďom z Ukrajiny pomáha, ak môžu s ostatnými zdieľať spoločné záujmy, rozprávať sa o veciach, ktoré sa netýkajú len vojny na Ukrajine, hľadať to, čo ich spája. Zároveň im veľmi pomáha, ak vidia prívetivosť, ochotu a priateľskosť zo strany Slovákov.

Zároveň si viacerí respondenti myslia, že **aj vlastná aktivita**, teda snaha komunikovať so Slovákami, vytvárať vzťahy, prekonávať jazykovú bariéru a podobne, je veľmi dôležitým faktorom toho, aby ich Slováci medzi seba prijali. Pracovná integrácia bola ľuďmi z Ukrajiny tiež vnímaná ako dôležitý nástroj sebestačnosti a akceptácie zo strany ostatných obyvateľov.

Odporúčania

1. **Veľmi dôležité sú komunikačné kampane a práca s verejnou mienkou predovšetkým na lokálnej úrovni, aby nedochádzalo k vzájomným nedorozumeniam a konfliktom medzi obyvateľmi.**
2. **Zároveň je potrebné vytvárať a podporovať komunitné aktivity, ktoré podporujú vzájomné zblížovanie obyvateľov, keďže sa ukazuje, že to je jedným z najdôležitejších faktorov vytvárania súdržnosti a pocitu prijatia.**
3. **Odstraňovanie jazykovej bariéry, podpora jazykových kurzov a vzájomnej komunikácie s ostatnými obyvateľmi sú ďalším z kľúčových nástrojov vytvárania pocitu prijatia.**
4. **Podpora sebestačnosti, zapojenia na trh práce a vytváranie podmienok pre zmysluplné aktivity tiež výrazne napomáhajú celkovej inklúzii.**
5. **Ako kľúčová sa ukazuje aj práca v školách. Podpora učiteľov a učiteľiek v citlivom prístupe k deťom, práca s celými kolektívmi na upevňovaní vzájomných vzťahov, prevencia šikany a efektívna interkultúrna komunikácia či psychologická podpora sú nevyhnutným nástrojom na zabezpečenie efektívneho začlenenia detí do vzdelávacieho systému.**

Rozdiely medzi jednotlivými mestami

V jednotlivých mestách sa zásadným spôsobom neukazovali rozdiely pri tom, ako ľudia vnímali zdroje informácií a pomoc, ktorú dostali. V Bratislave však častejšie ako v iných mestách ľudia z Ukrajiny uvádzali, že dostávajú pomoc a podporu od miestnych obyvateľov, tu sa intenzívnejšie zorganizovali podporné aktivity od bežných obyvateľov. Čo sa týka podpory od mimovládnych a humanitárnych organizácií, vo všetkých skúmaných mestách sa ľuďom takejto podpory dostalo rovnako, vždy referovali na centrá pomoci, kam sa mohli obrátiť.

V oblasti využívania rôznych typov služieb sme nezaznamenali výraznejšie rozdiely medzi jednotlivými mestami. Isté odlišnosti sme identifikovali v oblasti pôsobenia úradov práce vo vzťahu k ľuďom z Ukrajiny. Respondenti z Trenčína výraznejšie než v iných mestách tematizovali pomoc a podporu, ktorú dostali od úradov práce, či už pri hľadaní práce alebo pri jazykovom vzdelávaní. V Trenčíne zároveň viac rezonovala téma pracovného vykorisťovania – viacerí respondenti uvádzali vlastné alebo sprostredkované skúsenosti s neférovými praktikami konkrétnej trenčianskej firmy. V Trenčíne tiež respondenti výraznejšie tematizovali jazykovú bariéru, ktorú zažívali pri komunikácii s úradmi, kvôli čomu si potom neboli istí, či pre nich dôležité informácie pochopili.

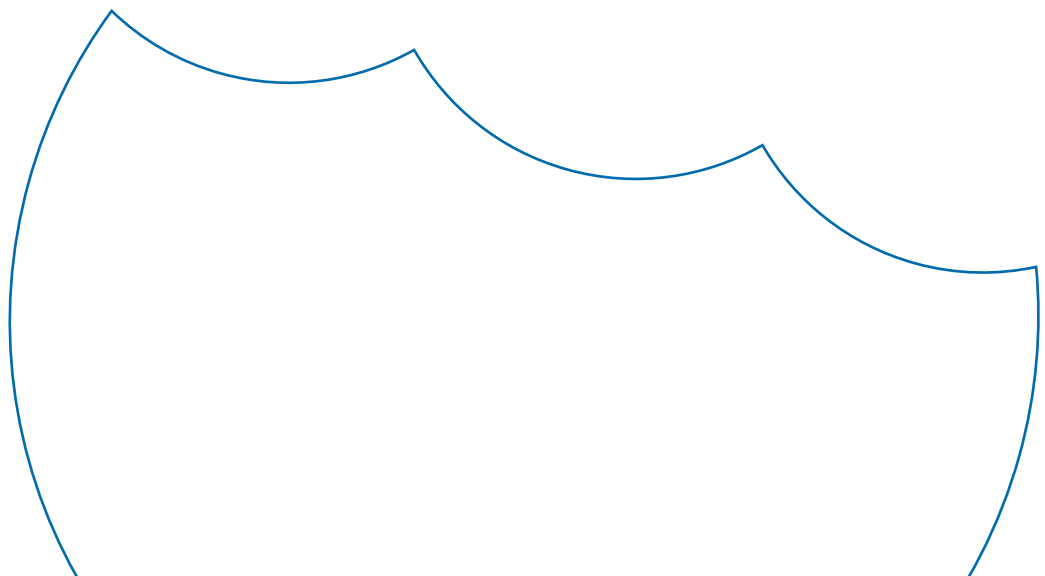
Rozdiely medzi mestami boli prítomné aj v prístupe k zdravotnej starostlivosti. Toto bola téma, ktorá výrazne rezonovala vo všetkých mestách, avšak v Bratislave respondenti zároveň uvádzali, že využívajú služby ambulancie pre ľudí z Ukrajiny v Petržalke. Paradoxne však bola téma nedostatočného prístupu k zdravotnej starostlivosti najvýraznejšie prítomná práve v Bratislave. Môže to súvisieť s tým, že v Bratislave je zároveň najvyšší počet ľudí z Ukrajiny a zdravotné stredisko v Petržalke jednoducho nemá dostatočné kapacity obslúžiť všetkých tých, ktorí to potrebujú.

Ukázalo sa, že spomedzi všetkých skúmaných lokalít si respondenti/ky najrýchlejšie nachádzali stabilné bývanie v Bratislave. Práve tu sme zaznamenali najväčší podiel respondentov, ktorí bývali stále na tom mieste, kam sa nastahovali hneď po príchode. V Banskej Bystrici sa zas vyskytli problémy s realitnými kancelárkami, ktoré odmietali spolupracovať s ľuďmi z Ukrajiny, ktorí si hľadali dlhodobé bývanie vlastnými silami.

V oblasti komunitnej podpory viacerým respondentom a respondentkám, najmä v Nitre, ale aj v Trenčíne, chýbala organizovanejšia forma ukrajinskej komunity a komunitných stretnutí. Vnímali, že v Bratislave takáto organizovaná komunita je, avšak v Nitre a v Trenčíne chýba.

Čo sa týka celkového pocitu prijatia, tu sa neukazovali zásadnejšie rozdiely podľa jednotlivých miest. Tak pozitívne prijatie, ako aj negatívne skúsenosti preukazovali ľudia vo všetkých skúmaných mestách.

V prípade kultúrnych aktivít a trávenia voľného času sa ich najčastejšie zúčastňovali respondenti z Bratislavy, ponuka v tomto meste bola pochopiteľne vzhľadom na veľkosť mesta a aj počet ľudí z Ukrajiny najbohatšia. Ale aj v iných mestách, napríklad v Košiciach alebo Trenčíne zaznamenali mnohé kultúrne aktivity, ktoré realizovali rôzne verejné či mimovládne organizácie.

Mareena je občianske združenie, ktoré sa od roku 2017 venuje asistencii cudzincov v ich integrácii do slovenskej spoločnosti, pričom sa špecificky zameriava na podporu utečencov a utečeniek.

Víziou Mareeny je Slovensko, ktoré je bezpečným a dôstojným domovom pre všetkých bez ohľadu na národnosť, etnickú a náboženskú príslušnosť. Prostredníctvom dobrovoľníckeho programu a vzdelávacích aktivít Mareena asistuje cudzincom pri integračnom procese, prostredníctvom komunitných podujatí vytvára priateľské prostredie, ktoré spája Slovákov s cudzincami. Participuje na advokačných aktivitách a rozvíja diskusiu a povedomie o témach migrácie, integrácie a ich výzvach.

www.mareena.sk

CVEK je nezávislá mimovládna organizácia, ktorá sa snaží svojimi výskumnými, analytickými a vzdelávacími aktivitami prispieť k vytváraniu spravodlivejšej a súdržnejšej spoločnosti.

Centrum vzniklo v roku 2005 a sídli v Bratislave. Aktivity CVEKu sú zamerané predovšetkým na etnické, jazykové a náboženské menšiny. Zameriava sa na inklúziu marginalizovaných skupín, či už ide o Rómov, migrantov alebo iné menšiny. Tematicky sa zameriava predovšetkým na oblasť vzdelávania, bývania, sociálnej situácie, interetnických vzťahov a politickej participácie.

www.cvek.sk

Autorky: Elena Gallo Kriglerová a Alena Holka Chudžíková

Jazyková korektúra: Mgr. Dana Šmatlíková

Fotografie: Ctibor Kočiš, archív Tabačka

Grafická úprava: Filip Lichtneker

Pripravené s finančnou podporou UNHCR

© Mareena a CVEK

